

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 394/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária Ettore & Niess s.r.o., Živnostenská 2, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/232/2020 z 28. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 23. októbra 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím všeobecného súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľa, ktoré navrhuje zrušiť a vrátiť vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ si uplatňuje právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol žalobcom v konaní o ochranu osobnosti vedenom Okresným súdom Bratislava III, v ktorom okresný súd prvým rozsudkom č. k. 15C/36/02-113 z 5. mája 2004 uložil žalovanej ospravedlniť sa sťažovateľovi a zaplatiť mu 500 000 Sk z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za neoprávnený zásah do jeho osobnostných práv uverejneným článkom. Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 6Co/139/06-285 z 27. mája 2008 potvrdil výrok o uložení povinnosti ospravedlniť sa a výrok, ktorým bola uložená povinnosť zaplatiť nemajetkovú ujmu, zmenil tak, že žalobu zamietol. Na dovolanie sťažovateľa najvyšší súd uznesením sp. zn. 1Cdo/15/2009 z 25. júna 2010 zrušil rozsudok krajského súdu vo výroku o zamietnutí žaloby a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Následne krajský súd uznesením č. k. 6Co/290/2010-323 z 28. novembra 2011 zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o priznaní nemajetkovej ujmy v peniazoch a v tomto rozsahu vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd opakovane zrušil rozsudky vydané okresným súdom v tejto zostávajúcej časti konania

z dôvodov zmätočnosti a nezrozumiteľnosti v súvislosti s nerešpektovaním záväzného právneho názoru krajského súdu.

3. Okresný súd v poradí piatym rozsudkom č. k. 15C/61/2017-782 z 13. októbra 2017 žalobu v časti požadovaného finančného zadosťučinenia zamietol a žalovanej priznal právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

4. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 6Co/4/2020 z 12. februára 2020 tak, že napadnutý rozsudok potvrdil a žalovanej priznal právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Krajský súd vyhodnotil odseky 36 až 69 odôvodnenia rozsudku okresného súdu ako celkom zjavne zmätočné, nesprávne úvahy, nepatriace do rozhodnutia súdu. Zároveň uviedol, že nespôsobujú nesprávnosť výroku rozsudku a z odôvodnenia vyplýva postup v súlade s právnym názorom skôr vyjadreným krajským súdom v zrušujúcom uznesení, ktoré bolo odcitované v bodoch 30 až 44 odôvodnenia rozsudku okresného súdu. Krajský súd poukázal na okolnosti veci, ako sú zvýšená ochrana informácií vo verejnom záujme médiami a vyššia miera kritiky, ktorú musia zniesť verejne činné osoby. Výnimky z práva na slobodu prejavu je nevyhnutné vykladať reštriktívne a nevyhnutnosť prípadného obmedzenia slobody prejavu musí byť preukázaná. Náhrada nemajetkovej ujmy má povahu sankcie a v danej veci nebola preukázaná existencia naliehavej potreby jej uloženia.

5. Proti tomuto rozsudku sťažovateľ podal dovolanie podľa § 420 písm. e) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, v ktorom namietal zaujatosť sudcu spravodajcu krajského súdu, ktorú videl v porušení prezumpcie neviny sťažovateľa v právnych úvahách sudcu v konaní. Dovolací dôvod podľa § 420 ods. 1 písm. f) CSP sťažovateľ odôvodňoval tým, že v odvolacom konaní nedošlo k vykonaniu dokazovania, ktoré sa uskutočnilo len pred súdom prvej inštancie, a hodnotenie dôkazov krajským súdom tak nemalo skutkový základ. Dovolací dôvod odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe sťažovateľ odôvodnil poukazom na judikát najvyššieho súdu sp. zn. 1Co/15/97. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa ako procesne neprípustné odmietol.

II.

Sťažnostná argumentácia

6. Zo sťažnostnej argumentácie sťažovateľa vyplýva, že v konaní bolo skôr právoplatne ustálené, že došlo k neoprávnenému zásahu do jeho osobnostných práv uverejnením nepravdivého tvrdenia o tom, že sťažovateľ sa verejne priznal k spoluúčasti na zavlčení občana do cudziny.

7. Sťažovateľ je presvedčený, že odvolací súd nerešpektoval skorší pokyn dovolacieho súdu vyjadrený v uznesení sp. zn. 1Cdo/15/2009 z 29. júna 2010, keď hodnotil dôkazy vykonané súdom prvého stupňa bez ich priameho vykonania. V tejto súvislosti namieta, že ak odvolací súd zastával názor, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, bol povinný zopakovať dokazovanie v potrebnom rozsahu na nariadenom pojednávaní. To platí aj v prípade, ak odvolací súd mienil prijať svoje odlišné hodnotenie vykonaných dôkazov. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu na túto vadu uplatnenú aj v dovolaní nereagovalo dostatočným spôsobom a je tiež založené na kľúčovom skutkovom závere, ktorý je absolútne svojvoľný, nevyplývajúci z vykonaného dokazovania, že sťažovateľ nepoprel autenticitu rozhovoru s Ivanom Lexom, čím mal priznať, že maril alebo bol pripravený mariť vyšetrovanie únosu.

Sťažovateľ poukázal na to, že autenticita nahrávky nebola preukázaná ani v trestnom konaní a podľa jeho tvrdení ide o kompilát viacerých nahrávok.

8. Sťažovateľ poukázal aj na zmätočnosť rozsudku okresného súdu, v ktorom podľa jeho názoru odôvodnenie nekorešponduje s výrokom. V závere sťažovateľ uviedol, že sporným výrokom žalovanej bol obvinený zo spáchania trestného činu, a preto je podľa jeho názoru judikát najvyššieho súdu sp. zn. 1Co/15/97 na jeho vec plne aplikovateľný.

III.

Predbežné prerokovanie sťažnosti

9. Podstatou sťažnosti je namiatané porušenie práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces sťažovateľa, ktoré videl v arbitrárnosti napadnutého uznesenia, pretože mu neposkytlo riadne odpovede na kľúčové dovolacie námietky.

10. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy patrí len kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem vykonaných súdmi, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, teda ústavne neudržateľné, a zároveň by mali za následok z hľadiska intenzity ústavne relevantné porušenie základného práva alebo slobody. O arbitrárnosť súdneho rozhodnutia v súvislosti s právnym posúdením pritom ide spravidla vtedy, ak interpretácia a aplikácia právnej normy všeobecným súdom zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti.

11. Určenie zákonných podmienok prípustnosti dovolania je predmetom podústavnej právnej úpravy, a preto v zásade spadá do výlučnej právomoci najvyššieho súdu. Úloha ústavného súdu sa preto v posudzovanej veci obmedzuje na posúdenie, či najvyšší súd v napadnutom uznesení dostatočným, a teda ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil svoj záver o neprípustnosti dovolania.

12. K dovolacej námietke zaujatosti sudcu odvolacieho súdu najvyšší súd ponúkol vyčerpávajúcu odpoveď, ktorá nebola ústavnou sťažnosťou atakovaná, preto sa ňou ústavný súd osobitne nezaoberal.

13. K dovolacej námietke upretia procesných oprávnení v rozsahu zakladajúcom porušenie práva na spravodlivý proces, ktoré sťažovateľ videl najmä v hodnotení dôkazov, ktoré boli vykonané súdom prvej inštancie bez zopakovania dokazovania odvolacím súdom, najvyšší súd poukázal na to, že krajský súd v odvolacom konaní považoval skutkové zistenia okresného súdu a ich hodnotenie v súlade so záväzným právnym názorom vysloveným v skoršom zrušujúcom uznesení za správne v tom rozsahu, že ich nebolo potrebné krajským súdom korigovať. Uvedené možno považovať za ústavne akceptovateľný dôvod toho, že v odvolacom konaní nebolo vykonané opätovné dokazovanie. Krajský súd rovnako ako najvyšší súd vytkli súdu prvej inštancie nevhodné úvahy nepatriace do rozsudku a založené na osobnom nesúhlase zákonného sudcu s právnym názorom nadriadeného súdu. Uvedené však nemalo vplyv na vecnú správnosť výroku rozsudku súdu prvého stupňa a v jeho odôvodnení boli uvedené aj právne úvahy vyplývajúce zo záväzného právneho

názoru, ktorý bol v konečnom dôsledku napriek nesúhlasu aplikovaný, čím bola v spojení s rozsudkom krajského súdu zabezpečená zrozumiteľnosť a preskúmateľnosť rozhodnutia vo veci.

14. Vo vzťahu k nedostatku odôvodnenia výroku o trovách konania, keď bola priznaná náhrada trov prvoinštančného konania žalovanej napriek tomu, že jej bola uložená povinnosť ospravedlniť sa, najvyšší súd poukázal na to, že odvolanie sťažovateľa svojou argumentáciou vôbec nesmerovalo k nesúhlasu s výrokom o trovách prvoinštančného konania, sťažovateľ teda neuviedol žiadne odvolacie námietky vo vzťahu k trovám napriek tomu, že mal možnosť konkrétne výhrady uviesť.

15. Dovolací dôvod odklonu od ustálenej súdnej praxe sťažovateľ formuloval s odkazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Co/15/97, podľa ktorého je obvinenie z trestnej činnosti mimoriadne závažným zásahom do osobnostných práv a každé nepravdivé obvinenie z trestnej činnosti zakladá nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Z hľadiska ústavného súdu označený judikát už nezodpovedá požiadavkám posudzovania proporcionality v kolízii stojacich základných práv, keďže nevhodne generalizuje bez zohľadnenia konkrétnych okolností vecí v zmysle judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva. Ide teda o zjednodušujúce posúdenie, ktoré je prekonané neskoršou judikatúrou reflektujúcou na trendy ochrany ľudských práv v európskom priestore. Napriek uvedenému najvyšší súd riadne odôvodnil jeho neaplikovateľnosť s použitím testu proporcionality a zohľadnením skutkových okolností vecí, z ktorých nevyplýva, že by sťažovateľ bol obvinený z trestného činu. Najvyšší súd konštatoval, že povinnosť ospravedlniť sa bola žalovanému médiu uložená za vyznenie celkového kontextu článku, ktorý mohol viesť k záveru, že sa sťažovateľ podieľal na únose Michala Kováča ml., a nie za to, že by článok navodzoval dojem, že sťažovateľ je oficiálne obvinený z trestného činu. Najvyšší súd ďalej poukázal na to, že odvolací súd v odôvodnení neuviedol, že by sťažovateľ spáchal trestný čin únosu alebo zneužitia právomoci verejného činiteľa, ale poukázal na to, že z vykonaného dokazovania vyplýva, že sa sťažovateľ v postavení ministra dohovárал s riaditeľom SIS na marení vyšetrovania trestného činu únosu, z čoho možno vyvodit', že o ňom vedel a bol s ním uzrozmeneý. Najvyšší súd považoval za nepochybné, že marenie vyšetrovania únosu syna úradujúceho prezidenta štátnymi orgánmi je vecou verejného záujmu a sťažovateľ ako minister vnútra bol verejne činnou osobou, ktorá musí zniesť vyššiu mieru kritiky. Zároveň najvyšší súd poukázal na nezastupiteľnú úlohu médií v demokratickej spoločnosti, pre ktorú sa musí každý zásah do ich slobody prejavu posudzovať prísne. Výnimku z práva na slobodu prejavu médií treba vykladať reštriktívne a nevyhnutnosť každého takéhoto zásahu musí byť preukázaná. V závere najvyšší súd uzavrel, že sama polemika so skutkovými a s právnymi závermi odvolacieho súdu alebo spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia nespĺňajú zákonné kritéria na formulovanie relevantnej dovolacej otázky.

16. Po oboznámení sa s týmto obsahom odôvodnenia napadnutého uznesenia ústavný súd konštatuje, že nezistil sťažovateľom tvrdenú arbitrárnosť, keďže odôvodnenie zrozumiteľným spôsobom reaguje na kľúčové dovolacie námietky, je teda ústavne akceptovateľné.

17. K posúdeniu podstaty veci je vhodné dodať, že samotné udelenie amnestie zastupujúcim prezidentom aj na skutky spáchané „v súvislosti s oznámením o zavlčení Michala Kováča ml. do cudziny“ vymedzilo širší okruh skutkov, ktoré sa vo všeobecnom vnímaní a povedomí verejnosti integrálne spájajú s únosom. Je preto pochopiteľné, ak potom špecifický druh autorského článku – komentára, ktorý vyjadruje subjektívny názor a hodnotenie autora – právneho laika na dianie

v spoločnosti, obsahuje nepresný a zjednodušujúci termín „spoluúčasť na únose“, ktorý spája s legitímnou potrebou zrušenia amnestií. Všeobecné súdy dospeli k záveru, že vo vnímaní verejnosti prvotné mediálne vyjadrenia sťažovateľa v pozícii ministra vnútra po zverejnení predmetnej nahrávky, ktorými nepoprel obsah alebo existenciu predmetného rozhovoru, ale, naopak, prezentoval rozhorčenie nad realizáciou nahrávky rozhovoru dvoch vysokých verejných funkcionárov pri rýdzo súkromnom rozhovore, boli spôsobilé navodiť dojem potvrdenia jej pravosti a autenticity samotným sťažovateľom, z čoho vychádzal aj autor predmetného článku podľa prezentovaných vyjadrení v konaní. Takáto úvaha sa neprieči zásadám formálnej logiky a môže tvoriť skutkový základ pre subjektívne hodnotenie autora, že ide o nepriame potvrdenie pravosti nahrávky. Zároveň z vykonaného dokazovania vyplýva, že dve expertné inštitúcie potvrdili, že nedošlo ku kompilácii rôznych materiálov, ako to tvrdí sťažovateľ, pravosť nahrávky je vysoko pravdepodobná a stotožnenie hlasu konkrétnych osôb nebolo možné len z dôvodu, že domnelí aktéri odmietli poskytnúť hlasovú porovnávaciu vzorku neformálnej komunikácie. Za takto zisteného skutkového stavu s prihliadnutím na verejný záujem na informovaní o prípadnom marení vyšetrovania spoločensky významnej kauzy ministrom vnútra, ktoré samo osebe podliehalo udelenej amnestii v spojitosti s únosom, ako aj vzhľadom na subjektívny charakter článku, osobu ministra vnútra ako verejného funkcionára, jeho predošlé mediálne vyjadrenia, ako aj v súvislostiach s vtedy prebiehajúcou celospoločenskou diskusiou o potrebe zrušenia amnestií všeobecné súdy dospeli k záveru, že nejde o vyjadrenie, ktoré by bolo spôsobilé vážne znížiť česť a dobrú povesť sťažovateľa v takej intenzite, že by ho bolo potrebné okrem ospravedlnenia saturovať aj priznaním finančného zadošťučinenia, resp. sankcionovať na strane autora. Uvedená úvaha je v okolnostiach posudzovanej veci ústavne aprobovateľná, pretože má racionálny základ a je dostatočne odôvodnená.

18. Vzhľadom na uvedené ústavný súd v prejednávanej veci nezistil sťažovateľom tvrdený nedostatok odôvodnenia napadnutého uznesenia, ktorý by bol ústavne neakceptovateľným excesom, a preto konštatuje, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a označenými právami sťažovateľa nezistil takú príčinnú súvislosť, ktorá by signalizovala možnosť vyslovenia ich porušenia po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie a odmietol ju ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. septembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu